

ANG SINUGDAN SA DAUTAN

Sa daghang mga panumduman, ang sinugdhan sa sala ug ang katarungan sa iyang pagpadayon mao ang ginikanan sa dakung kalibog.

SA DAGHANG mga panumduman, ang sinugdhan sa sala ug ang katarungan sa iyang pagpadayon mao ang ginikanan sa dakung kalibog. Nakita nila ang buhat sa kadautan, uban sa iyang makalilisang nga sangputanan sa kaguol ug mga kalaglagaan, ug nagapangutana sila kon ngano kining tanan nga nahimo sa ilalum sa kagamhanan, sa Usa, nga adunay walay katapusang kaalam, gahum ug gugma. Ania dinhi ang usa ka tinago nga diin wala sila makakaplag ug kasaysayan. Ug sa ilang pagkawalay seguro ug pagduhaduha, nabutaan sila sa mga kamatuoran nga sa mahayag gipasabut sa mga pulong sa Dios, nga kinahanglan sa kaluwasan. May uban nga sa ilang mga pagpangutana mahitungod sa pagpadayon sa sala nagtinguha sa pagpangita nianang wala igapahayag sa Dios; busa wala silay nakita nga kahusayan sa ilang mga kali-sud; ug kini sila gidala sa gahum sa pagduhaduha ug pakigiantugi, nagunit sa ibabaw niini nga usa ka bali-bad, sa pagsalikway sa mga pulong sa Balaang Kasulatan. Bisan pa, adunay uban nga gikabsan sa pasabut sa nagakaigo nga dakung gumonhap sa kadautan, tungod sa kamatuoran nga ang tradisyon ug sayop nga pagsaysay nakangitngit sa pagtulon-an sa Balaang Kasulatan mahitungod sa kinaiya sa Dios, ang kinaiya sa Iyang gobyerno, ug ang pagtulon-an sa Iyang pagpatigayon alang sa sala.

Dili gayud mahimo ang pagpasabut sa sinugdhan sa sala aron sa paghatag sa katarungan alang sa iyang pagkahimo. Apan may igo kita nga masabut mahitungod sa sinugdhan ug sa katapusan pagaabutan sa sala, aron makita sa bug-os ang pagkamatatung ug pagkamahigugmaon sa Dios sa tanan nga Iyang pagpatigayon sa kadautan. Wala na'y gitudlo nga labing mahayag sa Kasulatan kay sa kamatuoran nga ang Dios dili mao ang responsable alang sa pagsulod sa sala; nga walay absoluto nga pagbakwi sa dios-nong grasya, walay kulang diha sa langitnong kagamhanan nga makahatag ug kahigayonan sa pagpakita ug kagubot sa pagsukol. Ang sala nagaabut sa walay pasidaan, nga walay katarungan nga ikahatag sa iyang pagpadayag. Kini kahibulongan ug dili matukib ug ang pagtugot niini mao ang paglaban niini. Kon may balibad nga makita alang kaniya o kon ang hinungdan sa iyang pagpadayon makita, kini dili na sala. Ang ato lamang kasaysayan sa sala mao kadtong gihatag sa pulong sa Dios; kini mao "ang paglapas sa kasugoan;"¹ kini mao ang pagbuhat sa labawng patukoran nga nagapakig-away sa dakung kasugoan sa gugma nga mao ang patukoran sa langitnong kagamhanan.

Sa wala pa ang pagsulod sa dautan, may pakigdait ug kalipay sa tibook nga kalibutan. Ang tanan sa hingpit nahaangay sa kabubutan sa Magbubuhat. Ang paghigugma sa Dios mao ang kinatas-an ug ang paghigugma sa tagsataga walay gipalabi. Si Kristo ang Pulong, nga mao lamang ang bugtong Anak sa Dios, nagapakig-uban sa walay katapusan nga Amahan—usa sa kinaiya sa batasan ug tinguha—Siya mao lamang ang bugtong pagka-mao sa tibook nga kalibutan ug makasulod sa pakigsabut ug sa mga tinguha sa Dios. Pinaagi kang Kristo, ang Amahan nagahimo sa pagbuhat sa tanang mga langitnong nga binuhat. "Kay diha Kaniya gibuhat ang tanang mga butang sa mga langit, . . . bisan mga trono kun ang

mga kaginooan kun ang mga kagamhanan;"² ug ang bug-os nga langit nagapasakop kang Kristo, sama sa pagpasakop nila sa Amahan.

Kay ang kasugoan sa paghigugma nga mao ang patukoran sa pagbulot-an sa Dios, ang kalipay sa tanan nga mga binuhat nagasalig sa ilang hingpit nga pag-uyon sa iyang daku nga patukoran sa katarungan. Ang Dios nagtinguha sa tanan Niyang mga binuhat sa pag-alagad sa gugma—ang pagtahud nga naggikan sa maalamong pag-ila sa Iyang kinaiya. Wala Siya'y kalipay sa pinugos nga pagpasakop, ug sa tanan nagatugot Siya sa kagawasan sa panumduman, nga magahatag sila Kaniya sa pag-alagad nga naggikan sa kabubutan.

Apan may usa nga nagpili sa pagbalit-ad niining kagawasan. Ang sala nagsugod niadtong sunod kang Kristo, nga gipasidunggan ug maayo sa Dios, ug nagahupot labing hataas nga katungdanan ug himaya sa tanang mga pumopuyo sa langit. Sa wala pa siya mahulog, si Lusiper mao ang nahauna nga kerubin nga nagtabon, balaan ug walay buling. "Mao kini ang giingon sa Ginoong Jehova: ikaw nagapatik sa katibuokan, puno sa kinaadman, ug hingpit sa katahum. Ikaw didto sa Eden, ang tanaman sa Dios; tanang mga mahal nga bato maoy imong tabon." "Ikaw mao ang dinihog nga kerubin nga nagatabon; ug Ako nagapahamutang kanimo, sa pagkaagi nga ikaw diha sa balaan nga bukid sa Dios; ikaw nagaka-kanaug sa taliwala sa mga bato nga kalayo. Ikaw hingpit sa imong mga kagawian gikan sa adlaw sa pag-umol kanimo, hangtud nga ang dili pagkamatatung hingkaplagan diha kanimo."³

Si Lusiper makapabilin unta nga kahamut-an sa Dios, nga hinigugma ug pinasidunggan sa tanang mga kadaghanan nga mga manolonda, nga magagamit sa iyang halandong gahum sa pagpanalangin sa uban ug sa paghimaya sa iyang Magbubuhat. Apan miingon ang manalagna, "Ang imong kasingkasing gipataas tungod sa imong katahum; gidaut mo ang imong kinaadman tungod sa imong kasilaw."⁴ Sa hinayhinay si Lusiper naghupot sa handum sa pagpataas sa kaugalingon. "Ikaw nagpahamutang sa imong kasingkasing ingon sa kasingkasing sa Dios." "Ug ikaw miingon, . . . Ako mokayab ngadto sa langit, ituboy ko ang akong trono sa ibabaw sa mga bitoon sa Dios; ug ako magalingkod sa bukid nga tigu-manan, sa kinatunyang mga dapit sa amihanan, . . . mokayab ako sa ibabaw sa mga kahitas-an sa mga pang-nod; himoon ko nga ang akong kaugalingon mahasama sa Hataas Uyamut."⁵ Inay sa pagpangita sa paghimo sa Dios sa paghigugma ug pagpasakop sa Iyang mga binuhat gipanlimbasagan ni Lusiper ang pagdaug sa ilang mga pag-alagad ug pagsimba sa iyang kaugalingon. Ug ang pagkaibug sa kadunggan nga gihatag sa walay katapusang Amahan sa Iyang Anak, kining prinsipse sa mga manolonda, nagapaninguha sa pagkab-ut, sa kagamhanan nga iya lamang ni Kristo.

Ang tibook nga langit nagkalipay sa pagbaton sa himaya sa Magbubuhat ug sa pagpakita sa Iyang pagdayag. Ug samtang ang Dios gipasidunggan, ang tanan lonlon pakigdait ug kalipay. Apan ang usa ka tingog sa kabubutan nakabungkag sa langitnong panaghiusa. Ang pag-la-

gad ug ang pagpataas sa kaugalingon nga batok sa plano sa Magbubuhat, nagapapakaw sa kadautan sa mga panumduman niadto diin ang himaya sa Dios mahamutang nga labing hataas. Ang langitnon nga katiguman nagpangaliyupo kang Lusiper. Ang Anak sa Dios nagpahayag sa atubangan niya sa kadaku sa kaayo, ug sa katarung sa Magbubuhat, ug sa balaan, dili mausab nga kinaiya sa Iyang kasugoan. Ang Dios sa Iyang kaugalingon nagtukod sa kasugoan sa langit; ug sa pagpalayo niini si Lusiper nagboong sa dungog sa Iyang Magbubuhat, ug magahatag sa kalaglagan sa Iyang kaugalingon. Apan ang pasidaan nga gihatag sa walay katapusang gugma ug kalooy, nagapukaw lamang sa espiritu sa pagkamabinatukon. Si Lusiper nagtugot sa kasina kang Kristo sa pagdaug, ug nagdugang pa gayud ang Iyang tinguha.

Sa pagbiya niya sa Iyang lugar sa atubangan sa Dios, si Lusiper nilakaw aron pagsabwag sa espiritu sa kagubot sa taliwala sa mga manolonda. Sa pagbuhat uban ang kahibulongang pagkatinago, ug sa usa ka panahon nagtago sa Iyang matuod nga tinguha ilalum sa dagway sa pagkamasilimbahon sa Dios, nagpanginguha siya sa pagpasilaub sa dili pagpahamut mahatungod sa balaod nga naggahum sa mga langitnong binuhat, sinugyot nga sila nagpahamtang sa dili kinahanglan nga pagpugong. Tungod kay ang ilang kinaiya balaan, siya nagaagda sa mga manolonda sa pagtuman sa gisugo sa ilang kaugalingon nga kabubut-on. Nagpangita siya sa pagdaug sa kalooy sa Iyang kaugalingon, pinaagi sa pagpahayag nga dili matarung ang ginahimo sa Dios sa Iyang paghatag sa hataas nga kadunganan kang Kristo. Siya miangkong nga sa Iyang pagtinguha sa pagdangat sa hataas nga gahum ug dungog wala siya magtinguha sa pagpataas sa Iyang kaugalingon, kon dili nagatinguha siya sa pagkuha sa kagawasan alang sa tanan nga mga pumopuyo sa langit, aron niining paagiha makab-ut nila ang hataas nga kahintang sa pagkinabuhi.

Ang Dios sa Iyang dakung kalooy, nag-antus kang Lusiper sa hataas nga panahon. Wala siya gilayon isalikway gikan sa Iyang hataas nga katungdanan sa una niyang paghupot sa espiritu sa walay pagkatagbaw, bisan pa sa pagsugod niya sa pagpahayag sa bakak nga tinguha sa atubangan sa masinulondon nga mga manolonda. Gipapuyo pa siya sa hataas nga panahon sa langit. Sa makadaghan siya gitanyagan sa pasaylo, sa kondisyon nga maghinulsol siya ug magpasakop. Ang mao nga mga panlimbasog nga ang wala lamang ing katapusan nga gugma ug kaalam mao lang ang makahimo, gibuhat sa pagpaila sa Iyang sayop.

Ang espiritu sa pagkawalay kahimuot wala gayud maila kaniadto sa langit. Sa sinugdan si Lusiper wala mahibalo kon diin siya ginadala sa mao nga espiritu; wala siya makasabut sa matuod nga kinaiya sa Iyang pagbati. Apan tungod kay ang Iyang pagkawalay katagbawan himatud-an nga walay hinungdan, si Lusiper nakaila nga siya anaa sa sayop, nga ang ginaangkon sa langit matarung, ug takus niya ilhon sila ingon nga mao sa atubangan sa bug-os nga langit. Kon Iyang nahimo kini, maluwas unta ang Iyang kaugalingon ug ang daghan nga mga manolonda. Wala pa siya niining panahona makabiya sa bug-os niyang pagpasakop sa Dios. Bisin Iyang gibiyagan ang Iyang bulohaton ingon nga kerubin nga nagtabon, apan kon buot lang siya magbalik sa Dios, nga Iyang ilhon ang kaalam sa Magbubuhat, ug magkahimuot sa paglingkod sa Iyang lugar nga nahatudlo kaniya sa dakung plano sa Dios, tingali unta iuli siya sa Iyang katungdanan. Apan ang garbo nagpugong kaniya sa pagtugyan. Iyang gilabanan sa pagpadayon ang Iyang kaugalingong buhat, nagpasabut siya nga wala magkinahanglan sa paghinulsol, ug gitugyan ang Iyang kaugalingon sa bug-os, sa daku nga pakig-away batok sa Iyang Magbubuhat.

Ang tanan nga gahum sa Iyang batid nga panumduman karon nabuyok na sa pagbuhat sa mga limbong, nga makab-ut ang kalooy sa mga manolonda nga anaa sa ilalum sa Iyang pagmando. Bisin pa gani sa kamatuoran nga si Kristo nagpasidaan ug nagtambag kaniya, Iyang gibalit-ad sa pagtabang sa Iyang mabudhion nga mga buhat. Sa mga manolonda nga ang masaligon nga paghigugma nagbugkos kanila sa labing hugot kaniya, gipahayag ni Satanang nga gihukman siya sa dili matarung, nga ang Iyang katungdanan wala pagtuhura, ug ang Iyang kagawasan gikunhoran. Gikan sa pagpahayag ingon nga sayop ang mga pulong ni Kristo, nagpadayon siya sa mahilum nga limbong ug sa pulos bakak, nga gisumbong niya ang Anak sa Dios nga nagatinguha sa pagpaubos kaniya sa atubangan sa mga pumopuyo sa langit. Siya nangita sa paghimo'g bakak nga pahayag sa taliwala niya ug sa mga matinumnon nga manolonda. Ang tanan nga dili niya makabig ug dili madala niya, Iyang gisumbong nga wala magtagad sa mga kaayohan sa langitnon nga mga binuhat. Ang mao gayud nga buhat nga Iyang gihimo, Iyang gipasangil niadtong nagpabilin nga matuod sa Dios. Ug sa paglaban sa Iyang sumbong sa pagkadili matarung nga gihimo sa Dios kaniya, midangop siya sa mga pulong ug mga buhat sa Magbubuhat ug gipahayag sila nga sayop. Ang Iyang tuyo mao ang pagtibog sa mga manolonda sa labing malimbongon nga mga katarungan mahitungod sa mga katuyoan sa Dios. Ang tanan nga butang nga masayon Iyang gitago sa kahibulongan, ug tungod sa pagbalit-ad nagbutang siya sa pagduhaduha sa labing mahayag nga mga pulong ni Jehova. Ang Iyang hataas nga katungdanan, nga labing sudod nga koneksyon sa langitnon nga pagdumala, nagahatag sa dakung kabaskug sa Iyang pagpahayag, ug daghan ang nakabig sa pag-apon kaniya batok sa kagamhanan sa langit.

Ang Dios sa Iyang kaalam nagtugot kang Satanang sa pagpadayon sa Iyang bulohaton, hangtud nga ang espiritu sa pagkawalay paghigugma nakadangat sa makusog nga kagubot. Kinahanglan nga magatubo sa bug-os ang Iyang plano, aron ang ilang matuod nga kinaiya ug mga tuyo makita sa tanan. Si Lusiper, ingon nga mao siya ang dinihog nga kerubin, gituboy sa kahit-an, gihigugma siya'g daku sa langitnon nga mga binuhat, ug ang Iyang impluensya kanila mabaskug. Ang pagbulot-an sa Dios nagsakop dili lamang sa mga pumopuyo sa langit, kondili sa tanan nga kalibutan nga Iyang gibuhat; ug si Satanang nahunahuna nga kon madala niya ang mga manolonda sa langit sa pagsukol madala niya usab ang uban nga kalibutan. Gipahayag niya sa makinaadmanon ang butang nga bahin kaniya, nga gigamit ang mga limbong sa pagkab-ut sa Iyang mga tuyo. Ang Iyang gahum sa paglimbong daku kaayo, ug tungod sa pagsaput sa Iyang kaugalingon sa sapat sa kabakakan makabaton siya'g bintaha. Bisin ang Iyang masinulondon nga mga manolonda wala makasabut sa bug-os niyang kinaiya, ni nakakita kon asa paingon ang Iyang bulohaton.

Si Satanang gipasidunggan ug maayo, ug kay ang tanan niyang mga buhat ginapagpagan sa katingalahan, malisud sa pag-ila sa mga manolonda sa matuod nga kinaiya sa Iyang bulohaton. Hangtud nga motubo sa bug-os, ang sala dili magapahayag sa Iyang kadautan. Sukad karon wala siya'y lugar sa uniberso sa Dios, ug ang mga balaan nga binuhat wala gayud magpalandong sa Iyang kinaiya ug pagkadautan. Wala sila makaila sa niakalilisang nga tangputanan sa pagsalikway sa langitnong kasugoan. Si Satanang sa sinugdan nagtago sa Iyang buhat sa ilalum sa pagpahayag nga siya masinulondon sa Dios. Nag-angkon siya nga nagapakita siya sa pagpauuswag sa kadunganan sa Dios, sa pagpalig-on sa Iyang gobyerno, ug sa kaayohan sa tanan nga mga pumopuyo sa langit. Sa nagasugyot

siya sa pagkawalay katagbawan sa salabutan sa mga manolonda nga ubos niya, iyang gipahayag sa labing mahayag nga nagatinguha siya sa pagwala sa walay kahimuot. Sa iyang pagsugyot nga ang pagsumbong takus himoon sa mga sugo, sulondan ug mga kasugoan sa kagamhanan sa Dios, kini ubos sa pagkaaron-ingnon nga kini kinahanglanon aron sa pagpadayon sa kalinaw sa langit.

Sa Iyang pagpakiglabut sa sala, ang Dios makagamit lamang sa katarungan ug sa kamatuoran. Si Satanas makahimo sa paggamit sa dili magamit sa Dios nga mao ang pag-ulog-ulog ug ang paglimbong. Nagtinguha siya sa pagbalit-ad sa pulong sa Dios, ug iyang gipahayag sa sayop ang Iyang plano sa pagbulot-an sa atubangan sa mga manolonda, nga iyang ginaangkon nga ang Dios dili matarung sa paghimo sa mga kasugoan ug mga sulondan sa mga pumopuyo sa langit; nga sa Iyang pagkinahanglan sa mga binuhat Niya nga magpasakop ug matuman sila Kaniya, nagatinguha lamang Siya sa pagpataas sa Iyang kaugalingon. Busa takus nga ipakita sa atubangan sa mga pumopuyo sa langit, ingon man sa tanan nga kalibutan, nga ang kagamhanan sa Dios matarung, ug ang Iyang sugo hingpit.

Bisan nahusay nga dili na siya makapabilin sa langit, ang walay Kahangturang Kaalam wala dayon maglaglag kang Satanas. Sanglit kay ang pag-alagad sa gugma mao lamang ang gidawat sa Dios, ang pagpasakop sa Iyang mga binuhat takus nga matuman sa pag-ila sa Iyang pagkamatatung ug pagkamahigugmaon. Ang mga pumopuyo sa langit ug sa uban nga mga kalibutan, tungod kay dili mga andam sa pagsabut sa kinaiya kon sa sangputanan sa sala, dili unta makakita sa pagkamatatung ug kalooy sa Dios sa paglaglag kang Satanas. Kon gilaglag siya gilayon sa pagkinabuhi, sila magaalagad sa Dios sa kahadlok, kay sa gugma. Ang impluensya sa malimbongon dili unta malaglag sa bug-os, ni ang espiritu sa pagbatok mapala sa hingpit. Ang kadautan takus pagulangon. Tungod sa kaayohan sa uniberso sa walay katapusan nga panahon si Satanas takus sa pagpakita sa bug-os sa iyang mga patukoranan, aron nga ang iyang sumbong batok sa langitnong pagbulot-an makita sa ilang matuod nga kahayag sa tanan nga mga binuhat, aron nga ang katarung ug ang kalooy sa Dios ug pagkadili mausab sa Iyang kasugoan ikabutang sa dayon nga dili kaalisan . . .

Ang pagsukol ni Satanas maoy usa ka leksyon sa kalibutan sa tanang panahon nga palaabuton, usa ka dayon nga pagpamatuod sa kinaiyahan ug makalilisang sangputanan sa sala. Ang buhat sa paggahum ni Satanas, ang iyang sangputanan sa mga tawo ug sa mga manolonda, magapakita kon unsa ang bunga sa pagsikway sa langitnon nga kagamhanan. Magapamatuod siya nga sa pagpadayon sa paggahum sa Dios ug sa Iyang kasugoan nagasukad ang kaayohan sa tanang mga binuhat Niya nga gihimo. Busa ang kasaysayan niining makalilisang nga pagsulay sa pakig-away mao ang magapadayon nga bantay sa tanan nga balaang mga manolonda, sa pagpugong kanila nga dili malimbongon sa kinaiya sa paglapas, sa pagluwas kanila sa paghimo'g sala ug sa pag-antus sa iyang silot.

Sa tingub, si Satanas ug ang iyang mga kasundalohan nagbutang sa bug-os nga pagdaut sa ilang pagsupak kang Kristo nga nagsulti sila nga kon wala sila pagsawaya, wala sila moalsa. Busa sa ilang pagkagahian ug hugot nga dili pagkamasinulondon, nga nagatinguha sa walay kapuslanan sa pagbungkag sa gobyerno sa Dios, apan magapasipala sa pag-angkon nga wala sila'y sala sa ilang kaugalingon, sila ginapugos sa gahum nga malupigon, ang pangulo nga mialsa ug ang tanan nga may kalooy kaniya sa katapusan gihulog gikan sa langit.

Ang mao man nga espiritu nga nagapadasi sa kasa-

mok sa langit mao usab ang nagdasig sa kasamok sa yuta. Si Satanas nagapadayon kauban sa mga tawo sa mao man nga paagi nga iyang gigamit kauban sa mga manolonda. Ang iyang espiritu karon nagahari sa mga anak sa mga dili matinumanon. Sama kaniya sila nagapangita sa pagbungkag sa gahum sa kasugoan sa Dios, ug nagasaad sa tawo sa kagawasan pinaagi sa paglapas sa iyang mga tulomanon. Ang pagbadlong sa sala sa gihapon nagapukaw sa espiritu sa pagdumot ug pagkamabinatukon. Kon ang balita sa Dios sa pagpahimangno mahasantop sa tanlag, si Satanas magadalad sa mga tawo sa pagkamatatung sa ilang kaugalingon, ug sa pagpangita sa kalooy sa uban sa ilang pagpadayon sa sala. Inay sa pagtulid sa ilang mga sayop nagpatubo sila'g kasuko batok sa mag-salaway, sama nga siya mao ang hinungdanon sa kalisud. Sukad sa mga adlaw sa matarung nga Abel hangtud sa atong panahon, kana mao ang espiritu nga gipakita batok niadtong magpangahas sa pagkondenar sa sala.

Apan ang Walay Katapusang Dios sa Iyang kaugalingon nagmantala sa Iyang karakter: "Si Jehova, si Jehova, usa ka Dios nga maloloyon, mapuangoron, mahinay sa pagkasuko, ug daku sa mahigugmaong kalolot ug kamatuoran; nagatipig sa mahigugmaong kalolot alang sa linitbolibo, ug nagapasaylo sa pagkadautan, ug sa pagkamasukihon ug sa sala, ug nga sa walay bisan unsa nga paagi magapakamatatung sa dautan."⁵

Sa paghingilin kang Satanas gikan sa langit, ang Dios nagmantala sa Iyang katarungan, ug naghupot sa kadunganan sa Iyang trono. Apan sa nagpakasala ang tawo tungod sa pagtugyan sa mga limbong niining espiritu nga malimbongon, ang Dios naghatag sa kamatuoran sa Iyang gugma pinaagi sa paghatag sa Iyang bugtong Anak sa pagpakamatay alang sa nahulog nga kaliwatan. Ang kinaiya sa Dios diha sa pagpasig-uli ginapahayag. Ang labing mabaskug nga kamatuoran sa krus nagapahayag sa bug-os nga uniberso nga ang dalan sa sala nga gipili ni Lusiper dili sa bisan unsa mahimo nga ikapasangil batok sa kagamhanan sa Dios.

Si Satanas mao ang nagbaskug sa kalibutan sa pagsikway kang Kristo. Ang prinsiphe sa kadautan naggamit sa tanan niyang gahum ug buhat sa paglaglag kang Kristo; tungod kay iyang nakita nga ang kalooy sa Manluluwas ug ang gugma, ang Iyang pagkamahinuklogon, nagpahayag sa kalibutan sa kinaiya sa Dios. Si Satanas nakigbatok sa tanan nga pag-angkon nga gihimo sa Anak sa Dios, ug naggamit sa mga tawo sama nga iyang mga galamiton sa pagpuno sa kinabuhi sa Manluluwas sa mga alantuson ug sa kasubo. Ang limbong ug ang bakak nga iyang gamit sa pagsanta sa bulohaton ni Jesus, ang pagdumot nga gipahayag pinaagi sa mga anak sa pagkadili matinumanon, ang iyang mabangis nga sumbong batok Kaniya kansang kinabuhi maoy usa ka sumbanan sa pagkamaayo, tanan nagtubo gikan sa hilabihang pagpanimalus. Ang tinago nga kalayo sa kasina ug kadautan, pagdumot ug pagpanimalus, gihimo sa Kalbaryo batok sa Anak sa Dios, samtang nagatan-aw ang bug-os nga langit sa talan-awon sa malinawong kalisang.

Sa natapus ang daku nga sakripisyo, si Kristo misaka sa kahitan-an, nga nagdumili sa pagsimba sa mga manolonda hangtud iyang ikapahayag ang hangyo, "Amahan, buot Ko nga kadto usab nga mga gitugyan Mo Kanako mahiuban Kanako kong asa Ako."⁶ Karon sa dili masaysay nga gugma ug gahum miabut ang tubag gikan sa trono sa Amahan, "Ug ang tanang mga manolonda sa Dios pasimbaha Kaniya."⁷ Walay usa ka buling nga nakatakob kang Jesus. Ang Iyang pagpaubos natapus na, ang Iyang sakripisyo nahingpit, nahatag Kaniya ang usa ka ngalan nga labaw sa tanan nga ngalan.

Karon ang sala ni Satanas magatindog nga walay balibad. Siya nagapakita sa matuod niyang kinaiya ingon

nga bakakon ug mamomono. Nakita nga ang mao nga espiritua nga iyang gigahum sa mga anak sa tawo, nga anaa sa ilalum sa iyang kagamhanan, iya unta nga ikapakita kon siya gitugotan pa sa paggahum sa mga pumopuyo sa langit. Iyang giangkon nga ang paglapas sa kasugoan sa Dios magadala sa kagawasan ug pagkahalangdon; apan nakita niini nga misangput sa pagkaulipon ug kaulawan.

Ang mga bakak nga sumbong ni Satanang batok sa langitong kinaiya ug gobyerno nagpakita sa ilang matuod nga kahayag. Siya nagsumbong batok sa Dios nga nagatinguha lamang sa pagpataas sa Iyang kaugalingon sa Iyang pagkinahanglan sa pagpasakop ug sa pagpakamati- numanon sa Iyang mga binuhat, ug nagpahayag nga sam- tang nagpatuman ang Magbubuhat sa pagdumili sa kau- galingon gikan sa uban. Siya sa Iyang kaugalingon wala magdumili ug wala maghimo sa sakripisyo. Karon nakita nga tungod sa kaluwasan sa nahulog ug makasala nga katawhan, ang Gamhanan sa tibook kalibutan naghi- mo sa labing dakung sakripisyo nga mahimo tungod sa gugma; tungod kay "Ang Dios diha kang Kristo nga nagpa- sig-uli sa kalibutan."⁸ Ug nakita nga samtang si Lusi- per nagbukas sa ganhaan sa pagpasulod sa sala, tungod sa iyang tinguha sa dungog ug pagkamakagahum nabat- nan ni Kristo aron ang sala malaglag, si Kristo nagpa- ubos sa Iyang kaugalingon, ug nagmatinumanon hang- tud sa kamatayon. Ang kamatayon ni Kristo mao ang katarungan tungod sa tawo nga dili madaug. Ang silot sa kasugoan nahulog Kaniya nga kaangay sa Dios, ug ang tawo makahimo sa pagbaton sa pagkamarung ni Kristo, ug pinaagi sa kinabuhi sa pag-antus ug pagpaubos sa pagdaug sa gahum ni Satanang, ingon sa pagdaug sa Anak sa Dios. Busa ang Dios matarung, ug magpakamarung sa tanan nga magatuo kang Jesus.

Apan dili lamang nga matuman ang pagpanubos sa ta- wo nga mianhi si Kristo sa yuta sa pag-antus ug sa pagpa- kamatay. Mianhi Siya "sa pagpadaku sa kasugoan" ug sa "paghimo kaniya nga talahuron."⁹ Dili lamang ang mga pumopuyo niining kalibutan ang magbantay sa kasugoan ingon nga mao ang kinahanglan kaniya niini; kondili nga igapakita sa tanan nga kalibutan sa uniberso nga ang kasugoan sa Dios dili mausab. Kon ang iyang giangkon sarang ikasikway, unya ang Anak sa Dios walay kinahang- lan sa pagtugyan sa Iyang kinabuhi sa pagtabon sa ka- lapanan. Ang kamatayon ni Kristo nagapamatud nga kana dili mausab. Ug ang sakripisyo nga ang gugma nga walay katapusan mao ang naglugos sa Amahan ug Anak, aron nga matubos ang mga makasasala nagpahayag sa tanan nga uniberso—nga walay ubos niini nga plano sa pagtubos nga sarang makahimo—nga ang katarungan ug ang kalooy mao ang patukoran sa kasugoan ug pag- bulot-an sa Dios.

Sa katapusan nga pagpatuman sa paghukom makita nga walay gipahinungdan sa sala nga nagapabilin. Kon ang Maghuhukom sa tibook nga yuta magapamulong

kang Satanas, "Ngano nga ikaw nagpakig-away batok Ka- nako, ug magkuha Kanako sa mga sakop sa Akong ginha- rian?" ang magbubuhat sa kadautan dili makahatag bali- bad. Ang tagsataga ka baba pagapunggan, ug ang ta- nang pundok sa mga kaaway dili makatingog.

Ang krus sa Kalbaryo, samtang siya nagpahayag nga ang kasugoan dili ma-usab, nagmantala sa kalibutan nga ang bayad sa sala mao ang kamatayon. Sa katapusang singgit sa Manluluwas, "Tapus na," ang agoniyas sa ka- matayon ni Satanang gibagting. Ang dakung away nga nag- padayon sa hataas nga panahon mahusay na, ug ang ka- tapusang pagpala sa kadautan pagahimoon. Ang Anak sa Dios miagi sa ganhaan sa lubnganan, aron nga, "tungod sa kamatayon pagawagtangon Niya pinaagi sa kamatayon ang may gahum sa kamatayon, nga mao ang yawa."¹⁰ Ang tinguha ni Lusiper sa pagpataas sa iyang kaugalingon ma- kapahimo kaniya sa pag-ingon, "ituboy ko ang akong tro- no sa ibabaw sa mga bitoon sa Dios; . . . himoon ko nga ang akong kaugalingon nga mahasama sa Hataas Uya- mut." Ang Dios nag-ingon "ikaw gihiimo Ko nga abo diha sa yuta . . . ug dili na gayud ikaw molungtud."¹¹ Kon mag- abut "ang adlaw nga nagasunog daw hudno; ug ang ta- nang mga palabilabihon, ug ang tanang nanagbuhat sa kadautan mangahimong tuod sa balili; ug ang adlaw nga moabut magasunog kanila, nagaingon si Jehova sa mga panon, nga kini dili magbilin kanila bisan gamut, ni sanga."¹²

Ang tibook kalibutan mahimong mga saksi sa kinaiya sa sala ug sa mga gisangputan niini. Ug sa pagtapus ka- niya sa bug-os, nga sa sinugdan nagadala sa kahadlok sa mga manolonda, ug kaulawan sa Dios, karon nagamata- rung sa Iyang gugma ug nagapalig-on sa Iyang dungog sa atubangan sa kalibutan sa mga binuhat nga nagaka- himuot sa paghimo sa Iyang kabubut-on, ug sa ilang ka- singkasing anaa ang Iyang kasugoan. Dili na gayud mo- balik ang kadautan pag-usab. Giingon sa pulong sa Dios, "ang kasakit dili motungna sa ikaduha nga panahon."¹³ Ang kasugoan sa Dios, nga gipakaulawan ni Satanang nga usa ka yugo sa pagkaulipon, pagapasidunggan ingon nga kasugoan sa kaluwasan. Ang tinilawan ug sinulayan nga paglalang dili na mobiya sa pagpasakop Kaniya kansang kinaiya gipahayag sa bug-os sa atubangan nila ingon nga dili matugkad nga gugma ug walay kinutoban nga ka- alam.

1. 1 Juan 3:4.

2. Kolosa 1:16.

3. Ezekiel 28:12-15, 17.

4. Ezekiel 28:6; Isaias 14:13, 14.

5. Ekeodo 34:6, 7.

6. Juan 17:24.

7. Hebreohanon 1:6.

8. 2 Korinto 5:19.

9. Isaias 42:21.

10. Hebreohanon 2:14.

11. Isaias 14:13, 14; Ezekiel 28:18.

12. Malakias 4:1.

13. Nabum 1:9.

You have just read all or most of *chapter 28* from the book, *The Great Controversy*, in the *Cebuano Language*. This chapter, other chapters, and part or all of the entire book are available on special order in quantity amounts in 23 languages

PRINTED BY:

TRAIL GUIDES - BOX 300, ALTAMONT, TN 37301 USA

FOR FURTHER INFORMATION AND LITERATURE, PLEASE CONTACT:

ANG IGLESYA SA ROMA

CEBUAN - GC 3

ANG APOSTOL nga si Pablo, sa iyang ikaduhang sulat ngadto sa mga taga Tesalonika, nagpahayag nga ang adlaw ni Kristo dili moabut, "Kon dili moabut pag-una ang pagkahulog, ug ikapahayag ang tawo sa sala, ang anak sa pagkawala; nga nagabatok sa tanan nga ginganlan Dios, kun ginasimba; sa pagkaagi nga magalingkod siya sa templo sa Dios, nga magapasundayag sa iyang kaugalingon ingon nga Dios."¹ Ug dugang pa niini si apostol Pablo nagpasidaan sa iyang mga kaigsuonan "nga ang tinago sa pagkatampalasan nagapatigayon na." Bisan sa unahang mga adlaw iyang nakita, nga misulod sa iglesya, ang mga kasaypanan nga mao ang mag-andam sa dalan alang sa pag-uswag sa dakung papado.

Sa hinayhinay, sa sinugdang sa tago ug sa hilum, ug unya sa dayag ingon nga nag-uswag ang kusog ug pagmamando sa mga hunahuna sa mga tawo, ang tinago nga dautan nagdala sa iyang inalimbongon ug mapanamastamasong buhat. Hapit sa wala lamang himangnoi ang mga batasang paganhon nakakaplag dalan diha sa iglesyang Kristohanon. Ang espiritu sa pagpakiguyon ug pagsunod napunggan sa usa ka panahon pinaagi sa mga paglutos nga ginaantus sa iglesya sa ilalum sa kagamhanang paganhon. Apan sa paghunong gayud sa paglutos, ug ang Kristianismo misulod sa mga hukmanan ug mga palasyo sa mga hari, iyang gihiklin ang pagkamapainubsanong kayano ni Kristo ug sa iyang mga apostoles alang sa pagkahalangdon ug pagkamapahitas-on sa pagano nga mga saserdote ug mga magmamando; ug sa lugar sa mga tulomanon sa Dios, iyang giillis ang mga tawhanong mga hunahuna ug mga tradisyon kun sugilanonug gikabilin-bilin. Ang sa ngalan lamang nga pagkakabig ni Konstantino, sa unang bahin sa ikaupat ka siglo, nakahimo ug dakung panaglipay; ug ang kalibutan nga nagbisti sa dagway lamang sa pagkamatarung, misulod sa iglesya. Ang paganismo nga daw mapala na unta, nahimo na hinoong mananaug. Ang iyang espiritu nagmando sa iglesya. Ang iyang mga pagtulon-an, seremonias, ug mga diwata nahasagul sa pagtuo ug pagsimba sa mga nagpakasumosunod ni Kristo.

Kining panag-uyon sa paganismo ug Kristianismo mi-sangput sa pag-uswag sa "tawo sa sala" nga natagna sa panagna ingon nga magsusupak ug mapahitas-on sa iyang kaugalingon labaw kay sa Dios.

Si Satanas nagpaningkamot sa paghimo ug pakig-uyon kang Kristo. Miduol siya sa Anak sa Dios didto sa kamingawan sa pagsulay, ug iyang gipakita ang tanan nga ginharian sa kalibutan ug ang himaya nila, ang tanan iyang ginatanyag nga ihatag niya kon si Kristo moila lamang sa pagkalabaw sa prinsipse sa kangitngit. Si Kristo nagbadlong niadtong mapangahasong manunulay, ug nagpugos kaniya sa pagpapahawa. Apan si Satanas nakakitag dakung kauswagan sa pagpakita sa samang pagsulay sa tawo. Sa pagbaton sa kalibutanong bahandi ug dungog, ang iglesya nadala sa pagpangita sa kahamut-an ug panabang sa mga dagkung tawo sa yuta.

Si Satanas nasayud na kaayo nga ang Balaang Kasulatan mao ang makatabang sa mga tawo sa pag-ila sa iyang mga limbong ug makapasukol sa iyang kagahum. Tungod lamang sa Pulong ang Manluluwas sa kalibutan nakasukol sa iyang mga ataki. Sa taga ka ataki si Kristo nagpahayag sa taming sa walay katapusang kamatuoran, sa pag-ingon, "Nahasulat na." Pinaagi sa kaalam ug gahum sa pulong, gisupak ni Kristo ang taga ka sugyot sa kaaway. Aron nga si Satanas gayud makapasalag sa mga tawo, ug makatukod sa pagbulot-ang tawhanon, kinahanglan nga ang mga tawo himoon gayud niyang dili mahibalo sa mga Kasulatan. Ang Biblia nagatuboy sa Dios, ug nagpahamutang sa mga tawong may kamatayon sa ilang matuod nga kahimtang; tungod niini ang iyang balaang mga kamatuoran kinahanglan nga tagoon ug wad-on. Kining katarungan gisunod sa iglesyang Romanhon. Sa daghang ginatus ka mga tuig ang pagsabwag sa Biblia ginadili. Ang mga tawo ginadid-an sa pagbasa kun pagbaton niana sa ilang mga kabalayan, ug ang mga kaparian nga wala gayuy katarungan ug ang mga obispo naghudad sa iyang mga pagtulon-an sa paglaban sa ilang mga limbong. Sa ingon niini ang pangulo sa iglesya nahibaloan hapit sa tibuok nga kalibutan ingon nga ilis sa Dios sa yuta, nga hinatagan ug pagbulot-an sa iglesya ug estado.

Sa human makuha ang magbabantay sa sayop, si Satanas nagbuhat sumala sa iyang kabubut-on. Ang tagna nagpahayag nga ang papado "magahunahuna sa pag-usab sa mga panahon, ug sa kasugoan."² Kining buhata, dili mahinay sa pagpanlimbasug. Aron makahatag sa daghan kinabigan gikan sa mga Paganhon gihatagan silag ilis sa pagsimba sa mga diosdios, ug sa ingon niana aron sa pagpadayon sa ilang ngalang Kristohanon, ang paghalad sa mga larawan ug mga relikyas ginapaila sa mga Kristohanon sa ilang pagsimba. Ang sugo sa Konsilyo heneral sa katapusan unay nagtukod niining paagi sa pagsimba sa mga larawan.

Ang espiritu sa pag-uyon sa paganismo, nag-abli ug dalan alang sa dili na gayud hinoon pagtagad sa Langitnong pagbulot-an. Si Satanas nagbuhat pinaagi niadtong mga dili diosnong pangulo sa iglesya, naghilabut usab sa ikaupat nga sugo, ug nagsugo sa paghikling sa karaang Sabado³ ang adlaw nga gibalaan ug gipanalanginan sa Dios,⁴ ug ilis niini mao ang pagtuboy sa mga piesta nga ginabantayan sa mga pagano ingon sa "talahunong adlaw sa adlaw."⁵ Kining pag-ilisa sa sinugdang wala gayud ipadayag. Sa nahumang siglo kun usa ka gatus ka tuig, ang matuod nga Sabado gibantayan sa tanang mga Kristohanon. Sila adunay pangabugho alang sa dungog sa Dios, ug sa pagtuo nga ang Iyang balaod magapadayon sa gihapon, mainiton sila sa pagbantay sa kabalaan sa iyang mga kasugoan. Apan uban sa dakung pagkamalalangon, si Satanas nagbuhat pinaagi sa iyang mga magtatabang sa pagtuman sa iyang tinguha. Aron nga ang hunahuna sa mga tawo madani sa Domingo, gihimo kini nga piesta sa pagpasi-

dungog sa pagkabanhaw ni Kristo. Ang mga buhat nga tinuhonon kun relihiyoso ginahimo ning adlaw; apan bisan pa, ginaisip lamang ingon nga adlaw sa lulinghaway. Ang Sabado gibantayan gihapon nga balaan.

Sa pag-andam alang sa buhat nga iyang giinguha nga pagahimoon, si Satanas nagmando sa mga Hudiyo, sa wala pa ang pag-anhi ni Kristo, sa pagpabug-at sa Sabado uban ang inisriktong paagi, ug sa paghimo niining mabug-at nga lulan. Karon sa pagpamintaha sa kahayag nga dili matuod nga iyang gibutang aron pagatamdon, iya na usab nga ginatanay sa pag-ingon nga kini Henudiyo. Samtang ang kadaghanan sa mga Kristohanon nagpadayon sa pagbantay sa Domingo ingon nga malipayong picista, iyang gimandoan sila, aron sa pagpakita sa ilang pagduinot sa pagkahenudiyo, sa paghiimo sa Sabado nga adlawng igpupuasa, adlaw sa kasubo ug kangitngit.

Sa nahaunang bahin sa ikaupat nga siglo ang emperador nga si Konstantino nagpagula ug sugo sa paghiimo sa Domingo nga pangilin sa katilingban sa tibuok nga imperiong Romanhon.⁵ Ang adlaw sa adlaw kun Domingo gitahud sa iyang ginsakpang mga paganhon, ug ginapasideungan usab sa mga Kristohanon, maoy tuyo sa emperador sa paghiusa sa nagbinatokay nga tinguha sa paganismo ug Kristianismo. Siya ginapugos sa paghiimo niini sa mga obispo sa iglesya, kinsa nasibut sa hataas nga tinguha ug ginauhaw alang sa gahum, nakakita nga kon ang maong adlaw pagabantayan sa mga Kristohanon ug mga Paganhon, kini magpauswag sa pagdawat sa mga paganhon sa ngalang Kristohanon, ug sa ingon niana maguswag ang gahum ug himaya sa iglesya. Apan samtang ang kadaghanan sa mga Kristohanong inahadlok sa Dios, ginamandoan sa hinayhinay pag-ila sa Domingo ingon nga may pagkabalaan, sila nagpadayon sa pagbantay sa Sabado nga matuod ingon nga adlawng balaan sa Ginoo, ug nagsaulog niini sa pagtahud sa ikaupat nga sugo.

Ang dakung malimbongon wala pa inakatapus sa iyang buhat. Iyang gihunahuna ang pagtigum sa tanang mga Kristohanon sa ilalum sa iyang bandila, ug paggamit sa iyang gahum pinaagi sa iyang ilis, ang garbosong papa nga nag-angkon nga siya mao ang tinugyanan ni Kristo. Pinaagi sa mga paganhon nga katunga lamang ang pagkakristohanon, mga matungahaong obispo, ug mga tawo sa iglesya nga mahigugmaon sa kalibutan, si Satanas makahimo sa iyang tuyo. Dagkung mga konsilyo gihimo sa daghang mga panahon, diin ang mga bantugang pangulo sa iglesya gikan sa tibuok nga kalibutan nagkatigum. Hapit sa tanang konsilyo ang Sabado⁶ nga tinukod sa Ginoo ginaduot ug diyutay sa ilalum, samtang ang Domingo ginaisa sa itaas. Sa ingon niini ang Paganhong pangilin nahimo sa katapusan nga gipasidunggan sama sa tinukod nga langitnon, samtang ang Sabado sa Biblia ginaingon nga handumanan sa pagka Henudiyo, ug ang mga magbabantay niini ginaingon nga pagahimarauton.

Ang dakung magsusupak nagmalampuson sa iyang kagalingon sa pagpataas "sa tanan nga ginganlan Dios, kun ginasiimba."⁷ Iyang gipangahasan ang pag-ilis sa usa lamang ka balaod sa balaang sugo nga sa walay pagkasayop nagtudlo sa mga tawo sa matuod ug buhing Dios. Sa ikaupat nga sugo, ang Dios ginapahayag ingon nga Magbubuhat sa mga kalangitan ug yuta, ug nga tungod niini naila Siya gikan sa tanang mga dili tinuod nga dios. Mao ang usa ka handumanan sa buhat sa pag-

lalang nga ang ikapitong adlaw ginabalaan ingon nga usa ka adlaw nga Igpapahulay alang sa tawo. Ang tuyo niini mao nga inabantayan ang buhing Dios sa mga hunahuna sa mga tawo ingon nga tinubdan sa ngatanan ug katuyoan sa pagtahud ug pagsimba. Si Satanas nanglimbasug sa pagpahalayo sa mga tawo gikan sa ilang pagpagsagabay sa Dios ug pagsunod sa Iyang kasugoan; tungod niini ang iyang panlimbasug ginatumong gayud batok sa kasugoan nga nagtudlo nga ang Dios maoy Magbubuhat.

Sa ikaunom ka siglo ang papado malig-on gayud. Ang lingkoranon sa gahum didto mahamutang sa siyudad sa ginharian, ug ang obispo sa Roma ginaingon nga mao ang pangulo sa tibuok nga iglesya. Ang Paganismo naghatag lona sa papado. Ang bitin naghatag sa mananap nga mapintas sa "iyang gahum ug sa iyang lingkoranon ug sa dakung pagbulot-an."⁸ Ug karon nagsugod ang 1260 ka tuig sa papanhong pagdaugdaug nga ginatagna sa mga tagna sa Daniel ug sa Bugna.⁹ Ang mga Kristohanon ginapugos sa pagpapili lamang sa duruha, sa pagtugyan sa ilang pagkamatarung, kun pagdawat sa papanhong mga seremonias ug pagsimba, kun pagwala sa ilang mga kinabuhi sa mangitngit nga bilangoan kun sa pag-antus sa kamatayon sa bitayanan, sa sunogan kun sa wasay nga igaputol sa liog. Karon natuman ang mga pulong ni Jesus: "Apan igatugyan kamo sa inyo gayud nga mga ginikanan, ug mga igsoon, ug mga kaubanan, ug mga abyan; ug igapapatay nila ang uban kaninyo. Ug pagadumtan kamo sa tanang mga tawo tungod sa Akong ngalan."¹⁰

Ang paglutos nabuksan sa mga matinumanon uban sa dakung kapungot labaw kay sa kaniadto, ug ang kalibutan nahimong dakung natad sa gubat. Sa ginatus nga mga tuig ang iglesya ni Kristo nakakaplag ug tagoanan didto sa kamingawan ug sa kangitngitan. Sa ingon niini nagpamulong ang manalagna: "Ug ang babaye mikalagiw ngadto sa kamingawan, diin didto siya may usa ka dapit nga giandam sa Dios, aron nga pagatil-ogan siya didto sa-usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka adlaw."¹¹

Ang pagdulugang sa gahum sa iglesyang Romanhon mao ang timaan sa pagsugod sa Mangitngit nga Katuigan. Samtang ang iyang kagahum nagtubo ang kangitngit usab milabi. Ang pagtuo kang Kristo ingon nga matuod nga patukoranon nahabalhin ngadto sa papa sa Roma. Inay nga uita magsalig sa Anak sa Dios alang sa pasaylo sa mga sala, ug alang sa kaluwasang walay katapusan, ang mga katawhan nagsud-ong na hinoon sa papa, ug sa mga saserdote ug mga obispo nga iyang gihatagan ug kagahum. Sila ginatudloan nga ang papa mao ang ilang yutanong manlalaban, ug nga walay makaduol sa Dios kondili tungod lamang kaniya; ug labut pa siya nagtindog sa lugar sa Dios alang kanila, ug tungod niana kinahanglan gayud nga pagsugton. Ang pagtipas sa iyang mga tulomanon igo na kaayo nga makapahinungdan alang sa mabug-at nga silot sa lawas ug kalag sa malapason. Sa ingon niini ang mga hunahuna sa mga tawo nahalayo gikan sa Dios, ug nadala ngadto sa masalaypon ug makasasalang mga tawo.

Kadto mao ang mga adlaw sa katalagman sa iglesya ni Kristo. Ang mga matinumanon nga magdadala sa bandila diyutay lamang. Bisan ang kamatuoran wala gayud mibayai nga walay inga saksi, apan sa ubang pa-

nahon daw ang kasaypanan ug ang pagkadiwatahan mao ang modaug, ug ang matuod nga tinuhoan mawala sa yuta. Ang ebangyelo wala makita apan ang mga panagway sa tinuhoan misanay, ug ang mga katawhan ginabug-atan sa hilabihang kaestriko.

Sila ginatudloan dili lamang sa pagtan-aw sa papa nga ilang manlalaban, kondili sa pagsalig sa ilang mga buhat alang sa pagsig-uli sa ilang mga sala. Ang hatag-as nga mga panaw ginahimo, ang mga buhat sa pag-antus, ang pagsimba sa mga relikyas, ang pag-ugbok mga simbahan, pagbuhat mga butanganan sa mga butang nga gipakabalaan, mga altar, ang pagbayad daghang salapi sa iglesya—kini sila ug ang uban pang susama nga mga buhat ginaawhag sa pagpahilum sa kasuko sa Dios kun pagkab-ut sa Iyang kahimuot; nga daw ang Dios sama gayud sa tawo nga mapasuko sa mga butang nga dili kayo hinungdanon, kun mapahilum sa mga gasa kun buhat sa pagsakit.

Ang kangitngit daw misamot sa hilabihan. Ang pagampo sa larawan nahimo na sa kadaghanan. Ang mga kandila ginadagkutan na sa atubangan sa mga larawan ug ang mga pag-ampo sa atubangan nila ginahimo. Samtang ang mga saserdote sa ilang kaugalingon mahigugmaon sa mga kahilayan sa kalibutan, dili espirituhanon, ug dautan, ang paabuton lamang sa mga tawo nga nagsud-ong kanila sa pagsunod, mao nga mahulog sa pagkawalay libangkaagan ug pagkabisioso.

Ang usa ka laing lakang sa palabilabing papanhon ghimo, diha nga si Papa Gregorio VII, sa ikanapulong usa ka siglo nagmantala sa pagkahingpit sa Iglesya Romana. Uban sa mga katarungan nga iyang gipahayag, mao ang usa nga nagingon nga ang iglesya dili gayud nasayop, ni siya masayop bisan kanusa, sumala sa Kasulatan. Apan kining mga pag-angkon wala paubani ug pamatuod sa Kasulatan.

Ang mabaskug nga pananglitan sa pagkamakiharirahion sa kinaiya niining manlalaban sa pagkadili masalaypon naila sa iyang pag-amoma kang Enrique IV nga emperador sa Alemanya. Tungod lamang sa walay pagtagad sa pagbulot-an sa papa, kining haria ginaskomulgar ug gipapahawa sa trono. Tungod sa kalisaug nga pagabiyaan siya ug tungod sa mga paghulga sa iyang kaugalingong mga prinsipal nga ginapasibut sa pagpabatok kaniya pinaagi sa kasugoan sa papa, si Enrique mibati nga kinahanglan siya maghimo ug pakigdait sa Roma. Kauban sa iyang asawa ug sa iyang buotan nga alagad, siya milatas sa Alpes sa tungatunga sa ting-tugnaw, aron lamang nga siya makapahaubos sa iyang kaugalingon sa atubangan sa papa. Sa pag-abut sa kastilyo nga diin si Gregorio mipahawa, siya gidala sa walay pag-uban ang iyang mga magbabantay sa patyo sa gowa, ug didto, sa makalilisang nga katugnaw sa bulan sa ting-tugnaw, ug ang ulo nga walay tabon ug ang mga tiil nga walay sapin, ug sa makalolooy nga sapot, naghulat nga ang pagtugot sa papa moabut sa iyang atubangan.

Wala gayud ang hari pasayloa liangtud nga natakud niya ang tolo ka adlaw sa pagpuasa ug pagkompisal, ug unya ugaling gipasaylo siya sa papa. Bisan pa ngani aduna pa gayud ing kondisyon nga ang emperador maghulat sa kabubut-on sa papa sa dili pa siya maggamit sa gahum sa pagkahari. Ug si Gregorio sa dakung kalipay tungod sa iyang kadaugan, nang-

hambug nga maoy iyang katungdanan ang pagpaubos sa garbo sa mga hari.

Daw unsa ka daku ang kalainan sa naghinubra nga garbo niining mapahitas-ong papa ug ang pagkamaaghop ug pagkamaloloton ni Kristo, nga sa iyang kaugalingon nagpahayag nga nanghangyo nga mosulod sa ganghaan sa atong kasingkasing, sa pagdala sa pasaylo ug pakigdait, nga nagtudlo sa Iyang mga tinon-an, "Ug bisan kinsa kaninyo nga buot magapangulo, maulipon ninyo."¹²

Ang unang mga ginatus ka tuig nagsaksi sa makanunayong pag-uswag sa kasaypanan sa mga pagtulon-an nga ginapagula gikan sa Roma. Bisan sa wala pa matukod ang papado, ang mga pagtulon-an sa mga pilosopong pagano nadawat na ug nakagalum sa iglesya. Kadaghanan niadtong nagpakaaron ingnon nga nakabig, sa gihapon naggunit sa mga doktrina sa ilang paganhong pilosopia, ug dili lamang kay nagpadayon pagtuon sa iyang kaugalingon, kondili ginasyugot pa gayud sa uban ingon nga mao ang paagi sa ilang paggahum sa mga pagano. Ang mga sayop nga makatalagmanon ginalakip ngadto sa pagtuong Kristohanon. Ang hiilhan kaayo kanila mao ang tinuhoan nga ang tawo adunay kinaiya nga dili mamatay ug nga sa human sa iyang kamatayon siya may kasayuran gihapon. Kining doktrinaha mao ang gipasikaran sa Roma sa pagampo sa mga santos ug pagsimba kang Birhen Maria. Gikan dinhi mitubo usab ang patuo-tuo sa walay katapusang pagsakit alang sa mga dili mahinulsulon, nga sa sinugdang pa gayud nahatipon sa panahong pagtuo.

Unya ang dalan naandam alang sa pagpaila sa laing mugua gihapon sa paganismo, nga ginganlan sa Roma ug purgatorio, ug ginagamit sa paglisang sa mga matuho-tuhoon ug kadaghanan nga diwatahan. Tungod niining patuo-tuo ginaingon nga adunay usa ka dapit sa kasakit, nga kadlong nga kalag nga wala pa makadawat sa walay katapusang kalaglagan, paantuson didto alang sa ilang mga sala, ug nga gikan didto kon mahinloan na sila sa ilang kahugawan, sila tugotan na sa langit.

Aduna pa gayud gihapon ing lain nga minamaomaong kinahanglanon sa pagtabang sa Roma sa pagkab-ut sa kayohan pinaagi sa mga kalisaug ug bisyo sa iyang mga ginakapan. Kini mao ang paghatag sa doktrina sa mga indulgencia. Ang hingpit nga pasaylo sa mga sala sa miagi na, karon ug sa palaabuton, ug sa pagtangtang sa tanang kasakit ug mga silot nga nadala, mao ang gisaad niadtong tanan nga buot pasulat sa talaan sa papa sa iyang mga pagpakiggubat sa pagpauswag sa iyang ginharian nga lumalabay, sa pagsilot sa iyang mga kaaway, kun sa pagwagtang gayud niadtong magdumili sa iyang pagkahalangdong espirituhanon. Ang mga katawhan ginatudloan nga tungod sa pagbayad salapi sa iglesya sila makagawas sa ilang kaugalingon gikan sa sala, ug maluwas usab nila ang kalag nga namatay sa ilang higala nga nabilanggo sa kasakiton nga kalayo.

Ang tulomanon sa Kasulatan sa Panihapon sa Ginoo ginailisan pinaagi sa diniwatahan nga sakripisyo sa misa. Ang mga saserdote nagpakaaron-ingnon sa paghimo sa tinapay ug bino nga matuod gayud nga "lawas ug dugo ni Kristo."¹³ Sila sa dayag nag-angkon nga may gahum sa paghimo ug Dios, ang Magbubuhat sa tanang mga butang.

Ang papado nahimong pangulo sa kalibutan. Ang mga hari ug ang mga emperador nagyukbo sa mga kasugoan sa Romanhong papa. Ang kapalaran sa mga katawhan, alang niining panahona ug alang sa walay kata-

pusan daw anaa sa ilalum sa iyang pagbulot-an. Sa mga ginatus nga katuigan ang mga doktrina sa Roma ginadawat sa daku gayud ug sa walay kukatarungan, sa matinahuron ang iyang mga tulomanon ginahimo, ang iyang mga piesta ginabantayan sa kadaghanan. Ang iyang mga saserdote ginapasidungan ug ginatabangan gayud sa walay pag-ukon-ukon. Sukad masukad wala na gayud inakabaton ang iglesya sa Roma sa dakung dungog, kahalangdon, kun kagamhanan.

Apan ang "kaudtohon sa papado mao ang tungang gabii sa kalibutan."¹⁴ Ang Balaang Kasulatan hapit wala maila dili lamang sa mga katawhan kondili sa mga saserdote. Ang kasuguan sa Dios nga mao ang sumbanan sa katarungan, gikuha, sila naggamit sa gahum sa walay sukod, ug naghimog bisyo sa walay pagpugong. Sa daghang mga ginatus nga katuigan ang Uropa wala maka-

himo sa iyang pag-uswag sa kaalam, sa mga arte, kun sibilisasyon. Ang paghunong sa pamatasan ug kaalam nahulog sa mga Kakristianosan.

Ang kahimtang sa kalibutan sa ilalum sa kagamhanang Romanhon ginapahayag sa makalilisang ug mabaskug nga katumanan sa mga pulong ni manalagna Oseas: "Ang Akong katawhan ginalaglag tungod sa kulturalng sa kahibalo: tungod kay imong gisalikway ang kahibalo, igasalikway Ko usab ikaw: . . . imong hikalimtan ang kasuguan sa imong Dios, Ako usab mahikalimot sa imong mga anak." "Walay kamatuoran, ni kaayo, ni pag-ila sa Dios dinha sa yuta. Walay lain kondili ang pagpanumpa ug ang pagpanakak, ug pagpamatay, ug pagpanagawat, ug pagpanapaw; sila nanulis ug nagamit ang dugo sa dugo."¹⁵

1. 2 Tesalonika 2:3, 4, 7.

2. Daniel 7:25.

3. Pagtin-aw: Ang pulong "adlaw nga igpapahulay" sa itaupat nga sugo sa Delalago (Eksodo 20:8-11) ug sa ubang bahin sa Balaang Kasulatan sa tukma ginabasa nga "adlaw nga Sabado" sa teksto nga Hebreohanon. Mao kini ang usa ka kamatuoran sa kasaysayan nga nakilawan kaayo nga ang mga tuwa sa Dios nagbantay sa Sabado, ang ikapitong adlaw sa semana, sa panahon sa Biblia. Tungod nilining katarungan kin nagiswag gibapon sa ikapitong adlaw sa semana nga "Sabado" sa utrong Pilipino nga mga sinultihan. Kining ngalang "Sabado" misubut kanato gikan sa pinalungang Kinastilla. Kini mao ang Kinastilla sa agalon nga Latin Sabbath, nga mao paggi sa mga Romanhon sa pagkati sa pulong Hebreohanon nga Sabbath.

4. Genesis 2:2, 3.

5. Pagtin-aw: Sa Marso 7, II. K. 321, si Konstantino, ang emperador sa Roma, nagtukod sa unang kasuguan sa tungod mahitungod sa Dominggo nga nahisulat sa kasaysayan. Kini mabasa sa mosunod: "Si Konstantino, Emperador nga Augusto, sa kang Iulpidio: Sa talahurong adlaw sa Adlaw, tugoti nga

ang mga mahistrado ug ang mga pamar-puro sa mga siyudad magpahulay, ug tugoti nga ang tanang buhitan pagtikipan. Apan ang mga tawo nga manag-buhat sa mga kaumahan sa matarung magpadayon sa ilang bulohaton, tungod kay masabog nga mahitabo nga walay laing adlaw nga angay sa pagpugas sa mga lugal, kun pagpasason sa mga balagot; kay tingali unya ang dili pagtagad sa masayong panahon, mawala ang mga panalangin sa langit."—Dr. Felipe Schaff, *History of the Christian Church*, tomo 3, kap. 7, sek. 75, par. 5 (ubos sa pagtin-aw 1).

6. Tin-awa ang Pagtin-aw sa p. 42.

7. 2 Tesalonika 2:4.

8. Bugna 13:2.

9. Daniel 7:25; Bugna 13:5-7.

10. Lukas 21:16, 17.

11. Bugna 12:6.

12. Mateo 20:27.

13. Kardinal N. P. Wiseman, *Lectures on the Principal Doctrines and Practices of the Catholic Church*, No. 8, "The Real Presence," sek. 3, par. 26. (London, 1836.)

14. J. A. Wylie, *History of Protestantism*, basahon 1, kap. 4.

15. Oseas 4:6, 1, 2.

You have just read all or most of *chapter 3* from the book, *The Great Controversy*, in the *Cebuano Language*. This chapter, other chapters, and part or all of the entire book are available on special order in quantity amounts in 23 languages

PRINTED BY:

TRAIL GUIDES - BOX 300, ALTAMONT, TN 37301 USA

FOR FURTHER INFORMATION AND LITERATURE, PLEASE CONTACT:

DAKUNG KAMANDOAN SA KINABUHI

Sa kinataliwad-an sa napulo ka mga sugo anaa ang ikaupat ka sugo, ingon sa una nga pagpahayag: "Hinumduman mo ang adlaw nga Sabado, aron sa pagpakabalaan kaniya. Sa unom ka adlaw magbuhat ka, ug buhaton mo ang tanan nga imong bulohaton; apan ang ikapito ka adlaw mao ang adlaw nga Sabado nga gipakamahat ni Jehova nga imong Dios: sa maong adlaw dili ka gayud magbuhat, ikaw, bisan ang imong anak nga lalake, bisan ang imong anak nga babaye, bisan ang imong sulogoon nga lalake, bisan ang imong sulogoon nga babaye, bisan ang imong hayupan, bisan ang dumoduong nga anaa sa sulod sa imong mga pultahan; kay sa unom ka adlaw gibuhat ni Jehova ang langit ug ang yuta, ang dagat ug ang tanan nga anaa kanila, ug mipahuway sa ikapito ka adlaw; busa gipanalanginan ni Jehova ang adlaw nga Sabado ug gipakabalaan Niya kini."⁹

Pinaagi sa unang manolonda, ang mga tawo gitawag sa "pagkahadlok sa Dios; ug sa paghatag Kaniya sa himaya," ug simbahan Siya nga nagbuhat sa langit ug sa yuta. Aron sa paghimo niini, kinahanglan sila inagtuman sa kasugoan. Ang tawo nga manggialamon nag-ingon, "Kahadloki ang Dios, ug bantaye ang Iyang mga sugo, kay kini mao ang tibook nga katungdanan sa tawo."¹⁰ Kong walay pagtuman sa Iyang mga sugo, walay pag-ampo nga makapahimuot sa Dios. "Kini mao ang gugma sa Dios, nga pagbantayan ta ang Iyang mga sugo."¹¹ "Siya nga nagaliso sa iyang dalunggan sa paglikay sa pagpanimati sa balaod, bisan ang iyang pag-ampo maoy usa ka pagdumot."¹²

Ang katungdanan sa pagsimba sa Dios ginapasikad sa kamatuoran nga Siya mao ang Magbubuhat, ug ang tanan Niyang mga binuhat nakautang Kaniya'g kinabuhi. Sa bisan diin sa Biblia, nga ang Iyang pag-angkon sa pagpatahud ug sa pagpagsimba, labaw kay sa mga diosdios sa mga pagano, diha makita ang kamatuoran sa Iyang gahum sa pagka Magbubuhat. "Kay ang tanan nga mga diosdios sa mga nasud mao ang mga larawan: apan si Jehova ang nagbuhat sa mga langit."¹³ "Nan kang kinsa man diay Ako iindig nga aron Ako mahasama kaniya? nag-ingon ang Usa ra nga Balaan. Ihangad ang inyong mga mata sa itaas, ug tan-awa, kinsay nagbuhat kanila." "Kay sa ingon niini nagaingon si Jehova nga nagbuhat sa langit; ang Dios nga nagdagway sa yuta ug naghimo niini: . . . Ako mao man si Jehova; ug wala nay lain."¹⁴ Ang salmista miingon, "Ilhon ninyo nga si Jehova mao ang Dios: Siya ang nagabuhat kanato, ug dili kita sa atong kaugalingon." "Umari karon, simbahan nato ug yukboan ta Siya; managluhod kita sa atubangan ni Jehova nga atong Magbubuhat."¹⁵ Ug ang mga balaan nga nagsimba kang Jehova sa langit ingon nga katarungan ngano nga sila nagtatahud Kaniya. "Ginoo, takus Ka sa pagdawat sa himaya ug sa pagtatahud, ug pag-ampo; kay Ikaw ang nagbuhat sa tanang mga butang."¹⁶

Sa Bugna 14, ang mga tawo gitawag sa pagsimba sa Magbubuhat; ug ang tagna nagapakita sa usa ka katawhan nga tungod sa gisangputan sa tolo ka mga balita, nagabantay sa mga sugo sa Dios. Usa niining mga sugo nagatudlo sa Dios ingon nga Magbubuhat. Ang ikaupat ka

sugo nag-ingon: "Apan ang adlaw nga ikapito maoy usa ka adlaw nga Sabado alang kang Jehova nga imong Dios: . . . kay sa unom ka adlaw gibuhat ni Jehova ang langit ug ang yuta, ang dagat, ug ang tanan nga anaa niini, ug mipahulay sa ikapito ka adlaw; busa gipanalanginan ni Jehova ang adlaw nga Sabado ug gibalaan Niya kini."¹⁷ Mahitungod sa adlaw nga Igpapahulay, ang Dios nagingon, nga maoy "usa ka timaan, . . . aion kamo makaila nga Ako mao si Jehova nga inyong Dios."¹⁸ Ug ang katarungan nga gihatag mao, "Kay sa unom ka adlaw gibuhat ni Jehova ang langit ug ang yuta, ug sa ikapito ka adlaw mipahulay Siya, ug nahamuot."¹⁹

"Ang pagkahinungdanon sa Sabado ingon nga handumanan sa pagbuhat mao nga nagapahayag kanunay sa matuod nga katarungan kon ngano ang pagsimba kinahanglan igahatag sa Dios,"—tungod kay Siya mao ang Magbubuhat, ug kita mao ang Iyang mga binuhat. "Busa ang Sabado nahimutang sa matuod nga patukoran sa diosnong pagsimba; kay nagtudlo sa dakung kamatuoran sa labing makapasibut nga paagi, ug walay lain nga tinukod nga inakalimo niini. Ang matuod nga tinduganan sa diosnong pagsimba, dili sa ikapito lamang nga adlaw kondili sa tanan nga pagsimba, makita ang pag-ila sa kalainan sa Magbubuhat ug sa Iyang mga binuhat. Kining dakung kamatuoran dili gayud mahimo nga walay pulos, ug dili takus paghikalimtan."²⁰ Gihi-mo sa Dios ang adlaw nga Igpapahulay sa Eden aron sa paghupot niining kamatuoran kanunay sa panuinduman sa mga tawo; ug sa gihapon magapadayon ang kamatuoran nga Siya mao ang Magbubuhat nato ug mao ang katarungan nga inagsimba kita Kaniya, mao man ang pagpadayon sa adlaw nga Igpapahulay ingon nga timaan ug handumanan. Kon gibantayan pa unta ang adlaw nga Igpapahulay sa tanan, ang mga hunahuna ug paghigugma sa mga tawo madala unta sa Magbubuhat ingon nga mao ang simbahan ug tahuon, ug wala untay sumilimba sa larawan, walay mga ateo, ni mga tawo nga dili motuo nga anaa'y Dios. Ang pagbantay sa adlaw nga Igpapahulay timaan sa pagkamasinuolondon sa matuod nga Dios, "Siya nga nagbuhat sa langit, ug sa yuta, ug sa dagat, ug sa mga tuburan sa mga tubig." Karon nagasunod ang balita nga nagasugo sa tawo sa pagsimba sa Dios ug sa pagbantay sa Iyang mga sugo, magatawag kanila sa pinasahi sa pagbantay sa ikaupat ka sugo.

Sa kalainan niadtong mga nagabantay sa mga sugo sa Dios ug sa pagtuo kang Jesus, ang ikatolo ka manolonda nagatudlo sa usa ka matang sa mga tawo, nga batok sa ilang mga kasaypanan ang makahinuklog ug makahadlok nga pasidaan gipamulong: "Kong kinsa ang nagsimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan, ug nagadawat sa timaan sa iyang agtang kun sa iyang kamot, siya magainum usab sa bino sa kaisug sa Dios."²¹ Ang husto nga paghubad sa mga simbolo nga gigamit kinahanglan aron sa pagsabut niini nga mensahe. Unsa ang kahulogan sa mananap nga mapintas, sa larawan, ug timaan?

Ang laray sa tagna diin makita nato kini nga mga simbolo, nagasugod sa Bugna 12, uban sa dragon nga nagatinguha sa paglaglag kang Kristo sa Iyang pagkatawo. Ang dragon gitawag si Satanas;²² siya mao ang

nagtandog kang Herodes sa pagpatay sa Manluluwas. Apan ang pangulo nga sulogoon nga alagad ni Satanas sa pagpakig-away kang Kristo ug sa iyang mga tawo sa nahaua nga siglo sa panahong Kristohanon; mao ang ginharian sa Roma, diin ang iyang naglabi nga relihiyon mao ang paganismo. Busa samtang ang bitin sa unang lugar nagapaila kang Satanas, siya mao ang simbolo sa paganong Roma.

Sa kapitulo 15 nagsaysay sa laing mananap nga mapintas nga "sama sa usa ka leopardo," kinsa gihatag kaniya sa bitin ang "iyang gahum, ug ang iyang trono, ug ang daku nga pagbulot-an." Kini nga simbolo, sumala sa gituhoan sa kadaghanan sa mga Protestante nagapahayag sa papado, nga nagsunod sa gahum ug sa lingkoranon nga harianon nga gikuptan kaniadto sa karaang imperio sa Roma.

"Ang gahum gihatag kaniya sa pagpadayon sa kapatan ug duha ka bulan." Kini nga panahon, sumala sa gisulti sa miaging kapitulo, nagsugod sa pagmando sa gahum nga papanhon sa tuig 538, H. K., ug natapus sa tuig 1798. Nianang panahona, ang papa gidakup ug gibilanggo sa mga kasundalohang Prancis ug ang gahum nga papanhon nakadawat sa samad nga ikamatay, ug ang tagna natuman, "kon kinsa ang mamihag, pagabihagon siya."

Ang lain nga simbolo gipakita niining bahina. Ang manalagna nag-ingon, "Ug nakita ko ang lain na usab nga mananap nga mapintas nga nagagiinaw sa yuta; ug siya may duha ka sungay sama sa usa ka karnero."²³ Ang dagway ning mananap ug ang paagi sa iyang pagbangon nagapakita nga ang nasud nagapahayag niini dili sama niadtong gipakita ubos sa nahauang mga simbolo. Ang daku nga ginharian nga nagagahum sa kalibutan gipahayag kang manalagna Daniel sama sa usa ka manunukob nga mananap nga nagagowa sa panahon nga ang "upat ka mga hangin sa langit mingkutaw sa dakung dagat."²⁴ Sa Bugna 17, gipasabut sa manolonla nga ang katubigan nagapahayag sa "katawhan, ug sa kadaghanan, ug nga nasud, ug nga pinulongan." Ang mga hangin maoy simbolo sa kasamok. Ang upat ka mga hangin nga naghuro sa daku nga dagat, nagapahayag sa labing makalilisang (talan-awon sa pagkongkista ug mga rebolusyon nga maoy nagpasaka sa mga ginharian sa pagkab-ut sa gahum.

Apan ang mananap nga mapintas nga may mga sungay sa usa ka kordero nakita nga "nagagowa sa yuta." Inay sa pagdaug sa ubang mga gahumi aron matukod niya ang iyang kaugalingon, ang nasud nga gipalinungdan niini magatindog sa teritoryo nga wala kagahumi kaniadto, ug magtubo nga mapinadayonan ug malina-won. Busa, dili siya makatindog gikan sa tunga sa nagahuot ug nangagubot nga mga nasud sa Daang Kalibutan.

Unsa nga nasura sa Bag-ong Kalibutan sa 1798 ang miingitubo ngadto sa gahum, nga nagahatag sa saad sa kusog ug kadaku, ug nagtawag sa atensyon sa kalibutan? Ang nahatungdan niini nga simbolo wala duhaduha. Ang usa ka nasud, ug usa lamang, nga nakatuman sa tanan nga gipahanungdan niini nga tagna, nagatudlo sa dili masayop sa Estados Unidos sa Amerika. Ang usa ka bantugan nga magsusulat nagsaysay sa pagtubo sa Estados Unidos, nagasulti sa "*katingalahan sa iyang paggowa gikan sa walay sulod*,"²⁵ ug miingon "Sama sa usa ka binhi mitubo kita sa usa ka imperyo."

Apan ang mananap nga mapintas nga adunay sungay sama sa kordero, "nagsulti siya ingon sa usa ka dragon. Ug nagabuot siya sa tanang pagbulot-an sa nahauang

mananap nga mapintas sa iyang atubangan; ug ginapalimba niya ang yuta ug ang mga nagapuyo niini sa nahauang mananap, ... nga nagaingon sa mga nagapuyo sa yuta, nga managbulhat sila ug usa ka larawan alang sa mananap nga mapintas, nga may samad sa hinagiban ug nabuhi."²⁶

Ang sungay nga sama sa usa ka kordero ug ang tingog sa usa ka bitin sa simbolo nagatudlo sa mahayag nga panag-away sa taliwala sa mga katungdanan ug sa ginabuhat sa nasud nga gipahinungdan niini. Ang "pagsulti" sa nasud mao ang buhat sa iyang mga magbabalaod ug mga maghuhukom sa kagamhanan. Tungod niini nga buhat kini magahatag liimbong sa pagbalitad sa mahatagon ug makigdaiton nga mga tulomanon; iyang gibutang ingon nga patukoranon sa iyang mga pagbulot-an. Ang tagna nga siya nagasulti "sama sa usa ka bitin," ug inagapatuman sa "tanang mga kagamhanan sa nahaua nga mananap nga mapintas," nagsaysay sa matin-aw sa pagtubo sa espiritu sa pagkadili matugoton ug sa paglutos nga gipakita kaniadto sa mga nasud nga gipahinungdan sa bitin ug sa mananap nga sama sa leopardo. Ug ang pahayag nga ang mananap nga mapintas nga adunay duha ka sungay, "magapasimba sa yuta, ug sa mga nagapuyo niana sa pagsimba sa nahaua nga mananap," magapahayag nga ang kagamhanan niini nga nasud pagagamiton sa pagpugos sa pagpatuman sa mga tulomanon nga magahimo sa pagyuko sa papado.

Ang mga magtutukod sa nasud, sa maalamon naning-kamot sa pagbantay batok sa paggamit sa gahum nga lungsodnon sa bahin sa iglesya uban sa iyang dili kalikayang sangputanan, nga mao ang pagtungina sa kagawasan sa tinuhoan ug paglutos. Ang Konstitusyon sa Amerika nagabuot nga "ang Kongreso dili magbuhat ug mga balaod mahitungod sa pagtukod sa tinuhoan, o sa pagdili sa kagawasan sa tinuhoan," ug nga "walay tinuhoanong pagsulay nga kinahanglanon ingon nga kalipikasyon alang sa bisan unsang katungdanan sa lungsodnonng kapangakuhan ilalum sa Estados Unidos." Ang mapasipalahong paglapas lamang niining malig-ong panalipod sa nasudnonng kagawasan, mao ray paagi nga ang kagamhanan sa lungsod makaarang sa pagpahamtang bisan unsang pagpatumaning tinuhoanon.

Apan unsa ang "larawan sa mananap nga mapintas?" ug unsaon ang pagbuhat kaniya? Ang larawan gihiimo sa mananap nga duha ang sungay, ug mao ang usa ka larawan sa nahauang mananap. Gitawag usab kini nga usa ka larawan sa mananap. Unya sa paghibalo kon unsa ang dagway sa larawan, ug unsaon sa pagdagway niini, kinahanglan nga kita magtuon sa mga kinaiya sa mananap sa iyang kaugalingon—ang papado.

Sa pagkahimong dautan sa nahauang iglesya gikan sa iyang pagbulag sa kayano sa maayong balita ug midawat sa mga pagsulondan ug mga pamatasan sa mga hentil, nawala kaniya ang Espiritu ug ang gahum sa Dios; ug aron sa paggahum sa mga tanlag sa mga tawo, nagtinguha siya sa panabang sa gahum sa estado. Ang sangputan mao ang papado, usa ka iglesya nga naghupot sa gahum sa estado, ug naggamit niini sa pagpadayon sa iyang kaugalingon nga mga tuyo, ilabina gayud sa pagsakit sa mga "erehis." Aron ang Estados Unidos makahimo sa larawan sa mananap nga mapintas, ang gahum sa tinuhoan magagahum labaw sa gobyerno sibil aron ang kagamhanan sa lungsod maggamit usab sa iglesya sa pagtuman sa iyang kaugalingon nga mga tinguha.

Ang pagbulag sa matuod nga pagtuo mao ang nakadala sa unang iglesya sa pagdangop sa gobyerno sibil, ug

kini nag-andam sa dalan sa pag-uswag sa papado—ang mananap nga mapintas. Si Pablo nag-ingon, "Kay moabut ang pagkahulog, . . . ug ikapahayag ang tawo sa sala."²⁷ Busa ang pagbulag sa iglesya sa pagtuo magaanon sa dalan sa paghimo sa larawan alang sa mananap nga mapintas.

Ang Biblia nagasulti nga sa dili pa moabut ang pag-balik sa Ginoo mahitabo usa ang pagkahulog sa relihiyon sama niadtong sa nahauna nga mga siglo. "Sa katapusang mga adlaw, moabut ang mga makalilisang panahon. Kay ang mga tawo magamahigugmaon sa ilang kaugalingon, tigbutangbutang, dili niapungganon, mapintas, walay gugma sa maayo, mga mabudhion, mga gahig-ulo, hambugiro, mahigugmaon sa mga kalingawan labi kay sa paghigugma sa Dios; nga nagabaton sa dagway apan ginawala nila ang iyang gahum."²⁸ Si Satanas magahiino "sa tanan nga gahum ug mga ilhanan ug mga katingalahan nga bakak; ug sa tanang limbong sa pagkadili matarung."

Ug ang tanan nga "wala managdawat sa gugma sa kamatuoran, aron unta mangaluwas sila," mahabilin sa pagdawat sa "kasaypanan, aron managtuo sila sa bakak."²⁹ Kon kining pagkabutang sa pagkadili diosnon madangat, ang mao man nga sangputanan magasunod sama niadtong nahauna nga mga siglo.

Kon ang mga dagkung iglesya sa Estados Unidos maghiusa nianang pagtulon-an diin sila nagakasama, magimpluensya sa estado sa pagpatuman sa ilang mga sugo ug sa pagtabang sa pagpataas sa ilang mga tinukod, unya ang Protestante nga Amerika magahiino sa larawan sa mga pangulo sa iglesya sa Roma, ug ang silot sibil sa ibabaw sa mga dili magasunod mao ang sangputan nga dili kalikayan.

Ang mananap nga duhay sungay "gibuhat [nagasugo] niya nga mapatikan ang ilang inga kamot nga too kun ang ilang mga agtang, ang tanan nga inga gagingay ug mga dagku, ang inga dato ug mga kabus, ang may kagawasan ug mga ulipon: ug nga walay bisan kinsa nga arang makapalit kun makabaliya, guwas ang may patik, bisan ang ngalan sa mananap nga mapintas kun ang numero sa iyang ngalan."³⁰ Ang paliibalo sa ikatolo ka manolonda mao, "Kong kinsa ang nagasimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan, ug nagadawat sa timaan sa iyang agtang kun sa iyang kamot, siya magainun usab sa bino sa kaisug sa Dios." "Ang mananap nga mapintas" nga gisulti niining bersikulo, kang kinsang pagsimba gisugo sa mananap nga duhay sungay, mao ang nahauna, kun mananap nga sama sa leopardo sa Bugna 13—ang papado. Ang "larawan sa mananap nga mapintas" nagapahayag nianang dagway sa apostata nga Protestantismo nga matukod kon ang mga iglesyang Protestante modangop sa hinabang sa gobyerno sibil aron pagpatuman sa ilang mga doktrina. Magapabilin gihapon nga hubitonon ang "timaan sa mananap nga mapintas."

Sa tapus sa pagpaandam batok sa pagsimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan, ang tagna nag-ingon, "Kini sila mao ang nagbantay sa mga sugo sa Dios, ug sa pagtuo kang Jesus."³¹ Tungod kay kadtong nagabantay sa sugo sa Dios lahi niadtong nagasimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan ug nagadawat sa iyang timaan, magasunod nga ang pagbantay sa sugo sa Dios sa laing butang, ug sa paglapas kaniya sa usa usab ka butang, magapakita sa kalainan niadtong nanagsimba sa Dios ug sa nanagsimba sa mananap nga mapintas.

Ang espisyal nga buhat nga gipaila niini nga mananap, ug sa iyang larawan mao ang paglapas sa mga kasugoan sa Dios. Si Daniel nag-ingon, mahitungod sa diyutay nga sungay, ang papado, "Siya magahunahuna sa pag-usab sa mga panahon, ug sa kasugoan."³² Ug si Pablo nagtawag sa mao man nga gahum nga "tawo sa sala," nga nagapakataas sa iyang kaugalingon labaw sa Dios. Ang usa ka tagna nagapatinaw sa usa. Pinaagi lamang sa pag-usab sa sugo sa Dios nga ang papahon makapataas sa iyang kaugalingon labaw kay sa Dios; ug bisan kinsa nga sa pagkamasinabtanon magbantay sa giusab nga sugo sa Dios nagahatag sa hataas nga pagtahud nianang gahum nga mao ang nag-usab. Ang mao nga buhat sa pagkamasinulondon sa kasugoan nga papahon nagapaila sa pagkamasinulondon sa papa inay sa Dios.

Ang papado nagtinguha sa pag-usab sa sugo sa Dios. Ang ikaduha ka sugo nga nagadili sa pagsimba sa larawan, gikuha sa balaod, ug ang ikaupat ka sugo giusab sa paagi nga nakahatag siya sa gahum sa pagbantay sa nahauna nga adlaw sa ilis sa ikapito nga adlaw ingon nga adlaw nga Igpapahulay. Apan ang Romanista nag-sugyot, sama nga usa ka katarungan sa pagbiya sa ikaduha nga sugo, nga dili siya kinahanglanon, tungod kay gilakip na siya sa nahauna ug ila kono nga gihatag ang sugo sumala sa gusto sa Dios nga ipasabut sa mga tawo. Kini dili mao ang pag-usab nga gitagna sa manalagna. Ang kinabubut-on, ug tinuyo nga pag-usab gipahayag: "Siya nagahunahuna sa pag-usab sa mga panahon ug sa kasugoan." Ang pag-usab nga gihimo sa ikaupat ka sugo nagatuman kini nga sibu sa tagna. Kay kini lamang pagbulot-ana ang giangkong sa iglesya. Dinhi ang gahum nga papahon, nagapakataas sa dayag sa iyang kaugalingon labaw sa Dios.

Samtang ang mga nanagsimba sa Dios maila gayud tungod sa ilang pagtuman sa ikaupat ka sugo—tungod kay kini mao ang timaan sa Iyang gahum sa paglalang, ug saksi sa Iyang pag-angkon sa pagtahud ug pagsimba sa mga tawo, ang mga managsimba sa mananap nga mapintas maila tungod sa ilang mga tinguha sa pagbungkag sa handumanan sa Magbubuhay, aron ituboy ang sugo sa Roma.

Tungod sa Domingo ang papado nagtuboy sa iyang mapahitas-on nga pag-angkon; ug iyang una nga pagdangop sa gahum sa estado mao ang pagpugos sa pagbantay sa Domingo ingon nga "adlaw sa Ginoo." Apan ang Biblia nagatudlo sa ikapito nga adlaw, ug dili sa nahauna, ingon nga adlaw sa Ginoo. Matud ni Kristo, "Ang Anak sa tawo mao ang Ginoo bisan sa adlaw nga Sabado."³³ Ang ikaupat ka sugo nagaingon, "Ang ikapito ka adlaw mao ang adlaw nga Sabado ni Jehova."¹⁷ Ug pinaagi kang manalagna Isaias ang Ginoo nagtawag nga "Akong adlaw nga balaod."³⁴

Ang painalibad sa makadaghan gisulti, nga giusab ni Kristo ang adlaw nga Igpapahulay, gipanghimakak ni Kristo sa Iyang kaugalingon nga pulong. Sa Iyang wali sa bukid Siya nag-ingon: "Dili kamo maghunahuna nga Ako nianhi sa pagbungkag sa kasugoan, kun sa mga manalagna; wala Ako moanhi sa pagbungkag, kondili aron sa pagtuman. Tungod niini bisan kinsa nga magalap sa usa niining mga sugo nga labing diyutay, ug magatudlo sa mga tawo sa ingon, paganganlan nga labing diyutay sa ginharian sa langit; apan bisan kinsa ang magatuman ug magapanudlo kanila, kini paganganlan nga daku sa ginharian sa langit."³⁵

Usa kini ka kamatuoran nga gidawat sa mga Protestante nga ang Kasulatan wala maghatag sa kagahum sa

pag-ilis sa Sabado. Kini giasoy sa mahayag kaayo sa mantalaan nga gimantala sa *American Tract Society* ug sa *American Sunday-school Union*. Ang usa niini nga mga buhatan nagapamatuod "sa hingpit nga kahilum sa Bag-ong Tugon mahitungod sa pagmahal sa adlaw nga igpapahulay [Domingo, ang nahaunang adlaw sa semana] kun sibu nga mga tulomanon sa pagbantay kaniya."³⁶

Ang usa pa nagaingon: "Hangtud sa panahon sa pagkamatay ni Kristo, walay pag-usab nga nahimo sa adlaw; ug, "sa tanan nga gipahayag sa mga sinulat, sila [apostoles] wala ... maghatag sa bisan unsa nga sugo nga nagasikway sa ikapito ka adlaw nga Sabado ug sa pagbantay sa nahauna nga adlaw sa semana."³⁸

Giila sa mga Katoliko Romano nga ang pag-usab sa adlaw nga Igpapahulay gihimo sa ilang iglesya, ug nagingon nga ang mga Protestante, tungod sa ilang pagbantay sa Domingo nagaila sa iyang gahum.

Ingon nga timaan sa gahum sa Iglesya Katolika, ang magususulat sa papa nagaingon, "ang mao nga buhat sa pag-usab sa Sabado ngadto sa Domingo, nga giila usab sa mga Protestante, ... tungod sa pagbantay sa Domingo, ilang giila ang gahum sa iglesya sa pagtukod mga picsta, sa pagsugo kanila sa ilalum sa sala."³⁹ Busa unsa man ang pag-usab sa adlaw nga Sabado, kondili ilhanan, kun timaan sa pagkamakagagahum sa iglesya Roinana—"ang timaan sa mananap nga mapintas?"

Ang Iglesya Romana wala magalimod sa iyang giangkon nga pagkamakagagahum; ug kon ang kalibutan ug mga iglesyang Protestante magbaton sa iyang binuhat nga igpapahulay, ug ilang isalikway ang Sabado sa Biblia, sa pagkatinuod ilang gipamatud-an kining pag-usab. Magadawat tingali sila sa gahum sa mga tradisyon sa mga pari niini nga pag-usab; apan sa ilang gihimo kini, ilang ginasalikway ang mao gayud nga patukoran nga nagbulag kanila gikan sa Roma—nga "ang Biblia lamang, mao ang tinuhoan sa mga Protestante."

Ang pagpatuman sa pagbantay sa Domingo bahin sa mga iglesyang Protestante mao ang pagpatuman sa pagsimba sa papado—ang mananap nga mapintas. Kad-tong tanan nga nakasabut sa mga pag-angkon sa ikaupat ka sugo, unya magpili sa pagbantay sa bakak nga ilis sa matuod nga adlaw nga Sabado, ang mao nga buhat nagahatag sa pagtahud sa gahum nga sila lamang ang nagsugo. Apan ang mao gayud nga buhat sa pagpugos sa katungdanan sa relihiyon sa gahum sibil, ang mga iglesya sa ilang kagalingon magahimo sa larawan nga iya sa mananap nga mapintas; busa ang pagpugos sa pagbantay sa Domingo sa Estados Unidos magamao ang pagpugos sa pagpasimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan.

Apan ang mga Kristohanon sa miaging mga panahon nagbantay sa Domingo, nga naghunahuna sila nga sa pagbuhat niini gibantayan nila ang adlaw nga Sabado sa Biblia; ug karon aduna nay mga matuod nga Kristohanon sa tagsatagsa ka iglesya, labut ang mga nagsimba sa katilingban Katoliko Romano, nga nagtuo sa Domingo nga mao ang adlaw Igpapahulay sa diosnong sugo. Ang Dios magadawat sa kaputi sa ilang tuyo ug sa ilang pagkamatinumanon sa atubangan Niya. Apan kon ang pagbantay sa Domingo igapugos pinaagi sa balaod sa estado, ug unya ang kalibutan mahayagan sa iyang kahayag mahitungod sa katungdanan sa matuod nga adlaw nga Sabado, unya bisan kinsa nga maglapas sa kasugoan sa Dios, ug magtuman sa sugo nga walay labaw nga gahum kay sa Roma, sa mao nga buhat nagpasidungog siya sa papado labaw kay sa Dios. Nagahatag siya sa katahuran sa Roma, ug sa gahum nga nagpatuman sa mga sugo nga nahimo sa

Roma. Siya nagsimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan. Kon isikway sa tawo ang sugo nga giingon sa Dios nga timaan sa Iyang kagamhanan, ug pasidunggan ang ilis kaniya miadtong pinili sa Roma ingon nga timaan sa iyang pagkamakagagahum, ilang gidawat ang timaan sa pagkamakagagahum sa Roma—"ang patik sa mananap nga mapintas." Hangtud dili mahayag ang sugo sa atubangan sa mga tawo, ug madala sila sa pag-ila sa kalainan sa sugo sa tawo, kad-tong nagapadayon sa paglapas makadawat sa "timaan sa mananap nga mapintas."

Ang labing makahahadlok ug makalilisang balita nga gibungat sa mga tawo makita sa balita sa ikatolo ka manolonda. Usa ka labing makahahadlok nga sala kad-tong nagtawag sa kaligutgot sa Dios nga walay simbog nga kalooy. Ang mga tawo wala ibilin sa kangitingit mahitungod niining hinungdanong butang; ang pagpasidaan batok niini nga sala igapahibalo sa kalibutan sa dili pa ang pagpahamtang sa mga hukom sa Dios, aron ang tanan makahibalo kon ngano nga pagasiotan sila, ug kahatagan sila sa kahigayonan sa paglikay kanila. Ang tagna nagingon ang unang manolonda magahimo sa iyang pagmantala sa "tibuok nga kalungsoran, kabanayan, ug pinulongan, ug katawhan." Ang pasidaan sa ikatolo ka manolonda, nga kabahin sa totolo ka mga balita, dili diyutay da ang pagkabutyag. Gipahayag siya sa tagna nga gimantala sa hataas nga tingog sa usa ka manolonda nga nagalupad sa katung-anan sa mga langit; ug nagatawag siya sa pasisyon sa kalibutan.

Sa paggowa niini nga panagsangka, ang tanan nga Kakristianosan mabahin sa duha ka dagkung pundok—kad-tong mga nagbantay sa mga sugo sa Dios ug adunay pagtuo kang Jesus ug kad-tong mga nagsimba sa mananap nga mapintas ug sa iyang larawan ug nagadawat sa iyang timaan. Bisan ang iglesya ug estado magtingub sa ilang gahum sa pagpugos sa "tanang mga gagmay ug mga dagku, ang mga dato ug mga kabus, ang may kagawasan ug mga ulipon" sa pagdawat "sa timaan sa mananap nga mapintas,"⁴⁰ apan ang mga tawo sa Dios dili magadawat kaniya. Ang manalagna sa Patmos nakakita sa "mga midaug sa mananap nga mapintas, ug sa iyang larawan, ug sa numero sa iyang ngalan, nga nagtingog sa dagat nga salamin, nga may mga alpa sa Dios," ug magawit sila sa alawiton ni Moises, nga alagad sa Dios, ug sa alawiton sa Kordero."⁴¹

5. Eksodo 20:8-11, teksto sa Hebreo.

10. Eklestastes 12:13.

11. 1 Juan 5:3.

12. Proverbios 28:9.

13. Salmo 96:5.

14. Isai 40:25, 26; 45:18.

15. Salmo 100:3; 95:6.

19. Eksodo 31:17.

20. J. N. Andrews, *History of the Sabbath*, ikatulong patik, kap. 27.

21. Bugas 14:9, 10.

23. Bugas 13:11.

25. G. A. Townsend, *The New World Compared With the Old*, p. 462. (1869.)

27. 2 Tesalonika 2:3, 4.

29. 2 Tesalonika 2:9-11.

30. Bugas 13:16, 17.

32. Daniel 7:25.

33. Marko 2:28, teksto sa Griego.

34. Isai 58:13.

36. George Elliott, *The Abiding Sabbath*, p. 184.

37. A. E. Waffle, *The Lord's Day*, p. 186.

40. Bugas 13:16.

41. Bugas 15:2, 3.

16. Bugas 4:11.

17. Eksodo 20:10, 11.

18. Eksodo 20:20.

26. Bugas 13:11-14.

28. 2 Timoteo 3:1-5.

32. Bugas 12:9.

34. Daniel 7:2.

31. Bugas 14:12.

35. Mateo 5:17-19.

36. A. E. Waffle, *The Lord's Day* p. 187, 188.

39. H. Tuberville, *An Abridgement of the Christian Doctrine*, p. 28.